7/191

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

A n k a r a

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300-414
Konu : Yazılı Soru Önergesi 4127 14 MART 2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 05.02.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/191-694/3078 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Ahmet Güryüz KETENCİ'nin tarafıma tevcih ettiği, 7/191-694 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncu Maddesi gereği BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
Ek 1- Önerge Cevapları (4 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
T.B.M.M. Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET GÜRYÜZ KETENCİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/191-694 esas no'lu)

Soru 1,2 :

- Iran gazının kalitesi dünya standartlarına uygun mudur?

- İran'dan bugüne değin ithal edilen doğal gaz miktarı ne kadardır? Bunun karşılığında ödenen parasal değeri ve birim fiyatı kaç dolardır?

Cevap 1,2 :

Doğal gazın kimyasal özellikleri üretildiği bölgeye göre farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle farklı ülkelerle imzalanan doğal gaz Alım-Satım Anlaşmalarında farklı kimyasal özellikler yer alabilmektedir. Ancak söz konusu özelliklerin ticari olarak kabul edilen ve Alım-Satım Anlaşmalarında yer alan limitler dahilinde olması gerekmektedir. İran'dan temin edilen doğal gazın kimyasal özelliği içinde doğal gaz alım satım anlaşmasında limitler mevcut olup, gazın özelliği bu limitler dahilinde olduğu sürece İran doğal gazının standart dışı olduğunu ileri sürme imkanı bulunmamaktadır.

İran'dan, bugüne kadar 1,053 milyar m^3 doğal gaz ithalatı gerçekleştirilmiştir.

Soru 3 :

Türkiye'nin 2003 yılı doğal gaz ihtiyacı ne kadardır? Değişik ülkelerle yapılan gaz anlaşmalarının tümü devreye girdiğinde, ihtiyaçtan fazla doğal gaz ithalatı olmayacak mı?

Cevap 3 :

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu da 2003 yılında tüketilmesi öngörülen ulusal tüketimi 23 milyar m^3 olarak açıklamıştır. 2003 yılında devrede olan anlaşmalardan dolayı ithal ettiğimiz doğal gaz ve LNG'de ihtiyaç fazlası olması beklenmemektedir.

Soru 4 :

Doğal Gaz ithalatı yapılan ülkelerle aktedilen sözleşmenin içeriği ve yöntemi nedir? "al yada öde" yöntemimi benimsenmiş midir? Bugüne değin doğal gaz sözleşmelerinden ötürü tazminat ödenmiş midir? Ödenmiş ise hangi ülkelere ödenmiştir ? Ve miktarı nedir?

Cevap 4 :

Diğer ülkelerin uzun vadeli uluslararası doğal gaz anlaşmalarında olduğu gibi, Türkiye'nin uzun vadeli doğal gaz anlaşmalarında da değişen oranlarda al yada öde yükümlülüğü bulunmaktadır.

Satıcı ülkenin talep edilen doğal gazı üretmek ve teslim noktasına kadar taşımak amacıyla büyük çaplı yatırımlar yapacak olması ve ayrıca boru hatlarının geçtiği ülkelerle de transit anlaşmaları yapmak ve taşınacak miktarlarla ilgili garantiler vermek zorunda olması nedeniyle alıcı tarafında taahhüt edilen miktarda gazı almak zorunluluğu bulunmaktadır. Bu sebeple tüm uzun vadeli uluslararası doğal gaz anlaşmalarında "al yada öde" şartı yer almaktadır. Böylece satıcı taraf yapılan yatırımların geri ödemesi için düzenli bir nakit akışı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ancak, herhangi bir yıl için al yada öde yükümlülüğü kapsamında Satıcı'ya ödeme yapılması durumunda BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nün almadığı halde ödemesini yaptığı miktarda doğal gazı daha sonraki zaman diliminde teslim alma (telafi) hakkı bulunmaktadır.

BOTAŞ Genel Müdürlüğü tarafından imzalanmış olan Doğal Gaz Alım Anlaşmaları'nın hiç birinde, yıllık anlaşma miktarlarının tamamını alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Her anlaşmaya göre farklılık arzeden oranlarda yıllık asgari alım taahhüdü olarak belirlenen miktarın alınması gerekmektedir.

Rusya Federasyonu'ndan, batı hattından, Bulgaristan-Türkiye sınırında Malkoçlardan, doğal gazı temini için, 14.02.1986 tarihinde imzalanan Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması kapsamında, 1988 yılında asgari alım taahhüdüne tekabül eden miktarda ithalat gerçekleştirilemediği için yaklaşık 24 milyon USD'lik bir ödeme yapılmış ancak, parası ödenmiş bu gaz söz konusu Anlaşma gereği BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nün telafi yapma hakkı kullanılarak 1989 yılında teslim alınmıştır.

Soru 5 :

2002 yılında İran'dan alınan doğal gaz programında yıllık gerçekleşme oranı % 25.02 programdan sapma oranı ise % 74.98 olarak bilinmektedir. Bu sapmadan dolayı Türkiye'nin parasal kaybı kaç dolardır?

Cevap 5 :

İran'dan 2002 yılında yaklaşık 660 milyon m^3 doğal gaz ithalatı gerçekleştirilmiştir. İran'dan doğal gaz alımı teslim edilen gazın kompozisyonun Anlaşma değerlerinin dışında olması sebebi ile Anlaşmadan kaynaklanan haklarımız kullanılarak Türkiye tarafınca gaz alımı durdurulmuştur. Türkiye'nin İran'dan bu nedenle doğal gaz alımı ile ilgili bir parasal kaybı olmamıştır.

Soru 6:

Yıllar itibariyle hangi ülkeden ne miktarda gaz alınmış, birim fiyatları ve parasal değerleri ne kadardır? Hangi ülkelere, yıl bazında ödenen tazminat miktarları kaç dolardır?

Cevap 6:

Yıllar itibarıyla hangi ülkeden ne miktarda gaz alındığı Ek'te verilmekte olup, anlaşmalar gereği, alım fiyatları ve tutarları anlaşma tarafları arasında gizlilik arzeden bir hüküm olduğundan ve satıcı tarafın izni olmaksızın bu tür bilgileri açıklama imkanı bulunmamaktadır.

Bu güne kadar cevap 4'te belirtilenin dışında "al yada öde" şartına bağlı bir ödeme olmamıştır.

DOĞAL GAZ ve LNG ALIM TABLOSU

YILLAR	RUSYA FED.	TURUSGAZ	TURUSGAZ	İRAN	TPAO	İTHAL EDİLEN LNG (Sm3)				TOPLAM ALINAN
	(Sm³)	(Sm³)	500 (Sm³)	(Sm³)	(Sm³)	(SPOT)	(CEZAYİR)	(NİJERYA)	TOPLAM	(Sm³)
1987	431.756.485									514.965.017
1988	1.141.052.980				83.208.562					1.161.634.580
1989	2.997.466.920				40.611.600					3.107.391.720
1990	3.256.535.922				109.924.800					3.262.281.622
1991	4.034.937.648				105.745.700					4.097.810.148
1992	4.436.796.387				62.672.500					4.466.491.344
1993	4.954.282.487				25.693.557					4.976.729.687
1994	4.962.291.944				22.487.200					5.341.309.153
1995	5.563.492.862				1.717.800		377.329.409		377.329.409	6.755.977.072
1996	5.530.351.926					214.308.379	978.174.631		1.192.484.210	7.838.600.781
1997	6.585.858.695					70.957.438	2.237.291.417		2.308.248.856	9.584.282.673
1998	6.009.652.258	539.740.792					2.998.423.978		2.998.423.978	10.043.214.574
1999	6.002.699.543	2.694.817.501			147.638.879	579.621.972	2.768.560.675		3.348.182.647	12.325.810.470
2000	5.994.089.125	3.919.818.610	168.516.042		294.011.514	300.432.758	2.964.530.781	69.318.373	3.334.281.912	14.532.312.092
2001	4.829.176.997	5.664.004.749	435.052.899	114.368.476	151.497.300	0	3.593.959.610	704.459.406	4.298.419.016	15.666.250.672
2002	5.168.000.943	5.965.255.877	440.505.907	660.303.106	0	0	3.625.982.756	1.197.665.095	4.823.647.851	17.096.162.086
2003*	564.652.462	682.382.078	45.798.650	279.324.154			3.721.674.843	1.139.421.411	4.861.096.254	2.017.733.079
Toplam**	71.898.425.003	18.780.637.530	1.044.076.848	774.671.582	1.049.159.402	1.165.321.547	29.263.928.300	3.110.864.285	27.540.114.132	121.090.084.496

Ocak 2003 sonu itibariyle

**Toplam değerleri 2002 yılı sonu itibariyledir.